

Osama Bin Laden kao personifikacija dijaboličnog zla u diskursu "Rata protiv terora"

Srebreniković, Salim

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:844893>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij politologije

Salim Srebreniković

OSAMA BIN LADEN KAO PERSONIFIKACIJA DIJABOLIČNOG ZLA U DISKURSU
„RATA PROTIV TERORIZMA“

Diplomski rad

Zagreb
Kolovoz, 2016.

Izjava o autorstvu

Izjavljujem da sam diplomski rad „Osama Bin Laden kao personifikacija dijaboličnog zla u diskursu 'rata protiv terorizma'“, koji sam predao na ocjenu mentoru doc.dr.sc. Nebojši Blanuši, napisao samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen niti korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu te da na temelju njega nisam stekao ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Salim Srebreniković

SADRŽAJ

1. UVOD
2. PRIVATNI ŽIVOT OSAME BIN LADENA
3. NASTANAK I OBLIKOVANJE SVJETONAZORA OSAME BIN LADENA
4. AFGANISTAN I OSAMINI POČECI
 - 4.1. ŽIVOT U SUDANU I NASTANAK AL-QAIDE
 - 4.2. POVRATAK U AFGANISTAN
 - 4.3. TERORISTIČKI NAPADI NA AMERIČKA VELEPOSLANSTVA U KENJI I TANZANJI
5. NAPADI 11. RUJNA 2001. GODINE
 - 5.1. ŠTO SE DOGODILO 11. RUJNA 2001. GODINE?
 - 5.2. BUSHEVA ADMINISTRACIJA I ODGOVOR NA NAPADE 11. RUJNA
 - 5.3. POČETAK SOTONIZACIJE NEPRIJATELJA: NAJAVA GLOBALNOG „RATA PROTIV TERORIZMA“
6. GLOBALNI RAT PROTIV TERORIZMA
7. PERSONIFIKACIJA OSAME BIN LADENA KAO DIJABOLIČNOG ZLA U „RATU PROTIV TERORIZMA“
 - 7.1. AMERIČKI DIV KOJI ZLOSTAVLJA MUSLIMANSKE NARODE
 - 7.2. NAČINI PERSONIFIKACIJE OSAME BIN LADENA KAO ZLA U POLITIČKOM DISKURSU
 - 7.3. ZAR NISU ONI ISTI?
 - 7.4. SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE SU STVORILE TO „ZLO“
8. ZAKLJUČAK
9. POPIS LITERATURE

1. Uvod

Teroristički napad 11. rujna šokirao je cijeli svijet. Iako nije prvi koji se ikad dogodio, pokazao je kako ovog novog oblika ratovanja, nije pošteđen baš nitko, čak ni vodeća sila svijeta. Kukavički napad usmrtio je gotovo 3000 ljudi, a vlade diljem svijeta izrazile su svoju duboku sućut Americi zbog žrtava.

No, isto popodne, još je nešto počelo šokirati svijet, a to su zaključci, koje je američka vlada izvukla iz napada. Gotovo odmah je otkriveno kako je Osama bin Laden glavni osumnjičenik, a paranoičnu javnost nije bilo teško uvjeriti u službenu verziju priče, iako su brojni dokazi bili na granici s nemogućim. Kako je odmicalo vrijeme, sve se više sumnjalo u to kako je vlada u Washingtonu već ranije znala puno više toga nego što je tvrdila. Ratovi u Afganistanu i Iraku također su bili planirani puno prije 11. rujna, no izostala je podrška građana za iste pa se čekalo nešto ovako veliko, kako bi se ta podrška dobila. Busheva vlada govori o nasilnom državnom poretku na Bliskom istoku te radikalnom islamizmu, koji je prijetnja svim demokracijama te se kao takav mora nasilno uništiti. No, ne govori se o američkoj želji za prevlašću nad ostatkom svijeta te pristupu regiji bogatoj naftom i plinom.

Takvi obrasci ponašanja, Americi nisu nimalo strani, a sjetimo se samo Johna F. Kennedyja i Kube. Naime, 1958. godine na Kubi je podignuta pobuna, pod vodstvom braće Fidela i Raula Castra, Che Guevare i Camila Cienfuegos, kojim je srušen marionetski režim Fulgencija Batiste. Nova vlada pobunila se protiv eksploatacije otoka, podijeljenog između nekoliko američkih multinacionalnih kompanija i obitelji Bacardi. Predsjednik Kennedy u to vrijeme stiže u Bijelu kuću, kada već CIA radi na tome da se Castrov režim zamijeni nekim, koji će biti naklonjeniji interesima kubanskog naroda, točnije američkim interesima na tom području. Kako? Izazivanjem krize, koja bi se iskoristila kao politički izgovor za vojnu intervenciju. Tako je nastala „Operacija Northwoods“, koja je za cilj imala pokazati međunarodnoj zajednici, kako je Fidel Castro opasnost za mir na Zapadu. Kako tvrdi Thierry Meyssan (MEYSSAN,2002), u sklopu nje, SAD bi iscenirale nekoliko napada na svoje baze i brodove te susjedne države te izvršile teror nad kubanskim izbjeglicama, kako bi se izvukla lažna priznanja za terorističke aktivnosti. John F. Kennedy naposljetku je odbio uvući Ameriku u rat protiv komunizma, a 1962. ubijen je u atentatu, oko kojeg su nastale brojne teorije zavjere, a jedna od njih govori o tome kako je ubijen upravo zato što to nije napravio.

Cilj ovoga rada jest pokazati kako se slični obrasci takvog ponašanja mogu pronaći i u događajima 11. rujna, kao i nakon toga, koji su rezultirali razornim napadima na vodeću silu

svijeta, dvama velikim ratovima i tisućama mrtvih. Tadašnji američki politički vrh, učinio je sve što je u njegovoj moći kako bi sotonizirao neprijatelja, terorističku skupinu Al-Qaidu te njezinog vođu Osamu, pokušavajući prikriti stvarne ciljeve svog vojnog djelovanja, koji se mogu svesti na jednu stvar – dominaciju svijetom u političkom i ekonomskom smislu. Glavni cilj rada tako je prikazati načine ostvarivanja tog cilja.

Rad je započet kratkim opisom privatnog života Osame bin Ladena, američkog državnog neprijatelja broj 1 te njegovim počecima, koji je od uglednog i bogatog obiteljskog čovjeka postao vođa najveće terorističke skupine na svijetu, Al-Qaide i najtraženiji bjegunac. U drugom djelu rada opisuju se događaji 11. rujna te propaganda američke administracije, koja je ovu borbu nazvala borbom „Dobra protiv Zla“. U sklopu toga, opisana je i najava globalnog „Rata protiv terorizma“, koje su SAD pokrenule 7. listopada 2001. godine, ratovima u Afganistanu, ali i Iraku, koji je tada bio pod vodstvom predsjednika Saddama Husseina, koji je optužen za suradnju s teroristima te posjedovanje oružja za masovno uništenje. I napokon, u trećem i završnom djelu rada, detaljnije sam se pozabavio personifikacijom Osame Bin Ladena kao dijaboličnog zla, otkrivši pritom kako je on nekada bio agent CIA-e, koji je u javnim nastupima često isticao kako je protivnik američke vlade, ali kako ne opravdava ubijanje nedužnih građana. Istovremeno, SAD nisu vodile račune o stavovima niti jedne svoje saveznice, a unatoč njihovom protivljenju, 2003. godine pokrenule su i rat u Iraku, vođene krvoločnom željom za stvaranje „Novog američkog stoljeća“.

2. Privatni život Osame bin Ladena

Punim imenom Osama bin Awad bin Mohammed bin Laden, rođen je 1957. godine u prijestolnici Saudijske Arabije te nipošto nije bio odgajan za islamskog terorista. Dapače, živio je bolje od velike većine, uživajući u bogatstvu.

Naime, kako opisuje Elaine Landau u knjizi „Osama bin Laden: Rat protiv Zapada“ (LANDAU:2001), koja detaljno opisuje njegov privatni život, njegov je otac, Muhammed bin Ud bin Laden, bio građevinski poduzetnik, a za svog života ženio se čak jedanaest puta te imao pedeset i dvoje djece. Osama je bio njegov sedamnaesti sin, a njegova je majka bila Sirijka. Navodno mu je bila najmanje draga od svih pa je s njom imao samo jedno dijete, no Osama nije osjećao na svojoj koži da ga otac manje voli, dapače. Nakon preseljenja u Saudijsku Arabiju, mnogobrojnoj obitelji bin Laden posao je počeo doslovno cvjetati, posebno zbog naglog razvoja crpljenja i prerade nafte u toj zemlji. Uz to, kao vrlo poduzetan čovjek, Muhammed je stvarao i održavao veze s brojnim bogatim i utjecajnim Saudijskim, a

među njima je bila i vladajuća kuća al-Saud. Upravo zbog toga, tvrtka Osaminog oca gradila je sve što se može zamisliti – džamije, zračne luke, ceste i druge zgrade, a pritom je pomagao podizanju ugleda spomenute kuće, što je bilo i prigodno nagrađivano. Muhammed je jednom prilikom i financijski pomogao dinastiji, u trenutku kada je državna riznica bila potpuno prazna, a kralj ga je tada postavio za ministra javnih radova. 1972. godine, u tragičnoj zrakoplovnoj nesreći, Muhammed je okončao svoj život, no dinastija al-Saud i dalje je velikodušno pomagala Građevinskom poduzeću bin Laden, čije je vodstvo preuzelo nekoliko njegovih sinova. Sredinom devedesetih godina, vrijednost tvrtke procjenjivala se na 36 milijardi dolara.

Muhammed je za vrijeme života bio opsjednut religijom te je inzistirao na tome da njegova mnogobrojna djeca budu odgajani kao predani muslimani, a očekivao je i kako će sinovi preuzeti njegov posao, za što su također bili odgajani. To se odnosilo i na Osamu, koji je studirao ekonomiju i menadžment, i sam misleći kako će ostvariti uspješnu poslovnu karijeru. Za to vrijeme, većina njegove braće odlučila se upisati na mnogobrojna strana sveučilišta, gdje su uživala u blagodatima života na Zapadu.

No, valja spomenuti i kako se Osama ranih sedamdesetih nije previše razlikovao od svoje braće, već je pokazivao iste tendencije. Tome svjedoče i brojni njegovi odlasci u glavni grad Libanona, Bejrut, gdje je uživao u bogatom noćnom životu, po kojem je Bejrut i dan danas poznat. Landau (LANDAU,2001) ističe kako je tamo s braćom i prijateljima, obilazio noćne klubove, barove i kockarnice, a uživao je i u društvu žena i alkohola. Volio je trošiti obiteljski novac, a navodno je sudjelovao i u nekoliko tučnjava, koje su izbile zbog žena. No, dok su njegova braća nastavila s takvim životom, Osama se tada počeo itekako razlikovati od njih. Nešto se u njemu preokrenulo.

Kako nastavlja Landau (LANDAU:2001), radilo se o duhovnom preobražaju, u sklopu kojeg se okrenuo islamu s posebnim žarom, kojeg nikad dotad nije osjetio, što je na kraju u potpunosti izmijenilo njegove životne ciljeve i način života. No, njegova se preobrazba nije dogodila preko noći. Tek 1975. godine, Osama je prestao s momačkim izletima u Bejrut, kada se taj grad našao u središtu građanskog rata između libanonskih kršćana i muslimana. Saudijski islamski fundamentalisti smatrali su kako je „griješni grad“ dobio što je zaslužio, zbog života koji su vodili tamošnji muslimani. I sam Osama se tada počeo slagati s takvim mišljenjem, jer je već tada postao pobožni musliman. U to vrijeme, Osama je stupio i u bračnu zajednicu, koji mu je dogovorila rodbina, a radilo se o jednako pobožnoj Sirijki, koja mu je ujedno bila i daljnja rođakinja.

Kada bismo se pobliže pozabavili time što je zapravo prvo privuklo Osamu bin Ladenu islamskom fundamentalizmu, bile su to svakako nevolje, koje su se javile na Bliskom i Srednjem Istoku 70-ih godina. Tako je 1973. godine izbio Jomkipurski rat, koji se vodio protiv Izraela, i koji je zadao razoran udarac muslimanskom ponosu. Glavni saveznik Izraela u borbi protiv arapskih zemalja, predvođenih Egiptom i Sirijom, bile su Sjedinjene Američke Države, koje su se u arapskom svijetu u tom razdoblju počele sve više smatrati neprijateljem. Uz to, muslimani, a među njima i Osama, više nisu mogli mirno gledati sve grijeh zapadne kulture – zlouporabu droga i alkohola, promiskuitet, raspadanje obitelji i društvenih veza – za koje nisu željeli dopustiti da se prošire u njihov svijet. Takve je osjećaje dodatno pojačalo ubojstvo saudijskog kralja Fejsala, s kojim je Osamin otac bio bliski prijatelj i suradnik, koji mu je i omogućio veliki dio njegovog bogatstva u njegovo doba, a kojeg je ubio njegov poludjeli nećak, koji je većinu života proveo u SAD-u te se u potpunosti odao zapadnoj kulturi. Dok je narod oplakivao svog kralja, islamski fundamentalisti iskorištavali su svaku priliku kako bi javno istaknuli kako je kraljevog ubojicu zatrovala zapadnjačka pokvarenost, koja ga je odvojila od puteva Alaha. Brojni mladi Saudijski tada su ozbiljno počeli preispitivati zapadnjačke vrijednosti, a učitelji i propovjednici radikalnog islama jasno su govorili kako je jedini način za izbjegavanje „zapadnoga“ te tjeranje neprijatelja iz svetog islamskog svijeta, povratak islamu u najstrožem smislu.

I 1979. godina bila je jedna od prekretnica, a vezala se uz Iran, gdje je vjerski fundamentalistički vođa ajatolah Ruholah Homeini svrgnuo vladara s vlasti, koji je bio i blisko povezan s SAD-om te je svjetovnu kulturu stavljao ispred prakticiranja istinskog islama, navodi Landau (LANDAU,2001). Bilo je to prvi put da su se islamski fundamentalisti u nekoj islamskoj zemlji domogli vlasti, a Iran je još k tome bio velika i važna zemlja, što je za njih bila velika pobjeda protiv Sjedinjenih Američkih Država, ali i Zapada. Islamska revolucija iz Irana se brzo proširila u Egipat, Irak i Libanon, ali i u Saudijsku Arabiju, gdje se Osama pretvarao u slijepog i poslušnog sljedbenika. No, događaj koji je radikalizirao Osamu i brojne druge mlade muslimane, dogodio se tek krajem 1979. godine, a bio je to sovjetski vojni pohod na još jednu islamsku zemlju – Afganistan. Tek tada govorimo o pravim Osaminim počecima.

3. Nastanak i oblikovanje svjetonazora Osame bin Ladena

Kako nadalje ističe Landau (LANDAU,2001), Osama je musliman te kao i ostali muslimani, on vjeruje u Boga i gospodara svemira Alaha te smatra kako islamska sveta knjiga Kuran, sadrži znanje, nužno da bi se živjelo vjerskim životom i nakon smrti stiglo pred vrata raja.

Tako Kuran zabranjuje preljub, kockanje, varanje, pijenje alkohola, jedenje svinjetine i posuđivanje novca uz kamate. Molitva i posluš Alahu, za muslimane je iznad svega ostalog, a Bin Laden je često isticao kako on živi upravo prema takvim načelima. Međutim, njegovi postupci i tvrdnje se ne podudaraju, jer dok muslimani vjerno slijede islamski nauk, Osama i radikalni islamisti to ne rade, već smatraju kako su tumačenja islamskog vjerzakona previše popustljiva. Oni tumače Kuran na nešto strožiji način, gledajući na Sjedinjene Američke Države kao na izvor svog zla u svijeta. Otud dolazi stav kako zapadna kultura, prožeta nemoralom i pokvarenošću, ne smije zaraziti islamski svijet, a prisustvo SAD-a na Bliskom i Srednjem istoku priječi uspostavu fundamentalističke islamske vladavine. Prema njihovim stajalištima, SAD održava na vlasti režime manje strogih i manje pobožnih muslimana, koji su na taj način i pristupačniji američkim političkim i ekonomskim interesima, što je nedopustivo.

Sjedinjene Američke Države tako su glavni neprijatelj islamske vjere, a takvi radikalni islamisti u jednom su trenutku prisegnuli da će Amerikance istjerati sa svog teritorija. Njihova borba smatra se svetim ratom, koji se zove *džihad*. Bilo koja zemlja, koja unutar svojih granica ima znatniju skupinu muslimanskog stanovništva, smatra se dijelom islamske nacije te se smatra kako ona mora biti spašena i oslobođena od zapadnog utjecaja. Drugim riječima, za radikalne muslimane postoje samo dvije opcije: pristanak na podčinjenost ili uništavanje svijeta u njegovom sadašnjem obliku, čime islam neće odumrijeti, već će on vladati novostvorenim svijetom. No, problem predstavlja činjenica kako islamske zemlje nemaju niti vojnu niti financijsku snagu da se suprotstave svjetskoj sili, kakvu predstavljaju Sjedinjene Američke Države pa se uobičajeni oblik ratovanja na bojnopolju, ne uzima kao jedna od mogućnosti. Upravo zato, sveti rat ili džihad podrazumijeva terorizam, preciznije manje izravne metode ratovanja, ali djelotvorne, iznenadne i anonimne napade. „Džihad nije ograničen samo na novačenje velikih vojski i ustrojavanje mnogobrojnih postrojba. Sveti rat može poprimiti različite oblike. Sa svih islamskih područja trebaju ustajati skupine ljudi oboružanih vjerom, dobro opremljenih. Neka krenu u napad na porobljivače / Sjedinjene Američke Države/ te im ne daju mira ni za trenutak, neprestance, sve dok im se opstanak ne pretvori u neprekinutu patnju... Džihad neće nikada završiti... Trajat će sve do Sudnjega dana.“ (LANDAU,2001:21)

Borci u svetom ratu nazivaju se *mudžahedinima*, svetim ratnicima, koje većina zapadnog svijeta zapravo ne smatra hrabrim ratnicima, kakvima oni vide sebe, već teroristima. Ovdje dolazimo do još jedne bitne razlike u pogledu na islam od strane muslimana i radikalnih muslimana. Većina muslimana gleda na shvaćanje džihada kao krvava rata, kao na zapadnu

pogrešnu predodžbu. Za njih postoje „mali“ i „veliki“ džihad. „Mali“ džihad temelji se na otklanjanju prepreka između ljudi i vjere tako da ljudi mogu slobodno izabrati između vjerovanja i nevjerovanja. To je zapravo vanjska borba, kojom se nekome omogućava da dosegne svoju bit. „Veliki“ džihad podrazumijeva unutarnju borbu, napor da se dosegne ljudska bit, uz pomoć duhovnog dosezanja spoznaje, i na kraju Božanske spoznaje, Božanske ljubavi i duhovne sreće. Mudžahedini, s druge strane, ne priznaju takve razlike, za njih je džihad poziv na uzimanje oružja u ruke, kako bi se strane sile u potpunosti otjerale s muslimanskih teritorija, ali i pokoravanje cjelokupnog muslimanskog stanovništva islamu, na način na koji ga oni tumače. Nakon svega navedenog, jasnije je kako se ekstremističko tumačenje islama bitno razlikuje od pravog islama.

Osama bin Laden u svetom je ratu bio vrlo bitna osoba, jedna od ključnih. Osim što ne smijemo zaboraviti kako je bio multimilijunaš, koji je uvelike financirao ovu borbu, bio je i vrlo inteligentan te nimalo brzoplet. Nije bio „divljak iz pećine“, već dapače, imao je široku mrežu ljudi oko sebe i ono najvažnije – puno sljedbenika. Tako je Osama imao stručnjake za prikupljanje obavještajnih podataka, stručnjake za izradu bombi, razrađen sustav za obuku, skladišta oružja i ponovno, vojsku odanih vojnika, s kojom je dijelio krajnji cilj – uspostavu fundamentalističke islamske vlasti po cijelom svijetu, ponovno ističe Landau (LANDAU:2001). Također, brojne muslimanske države s Osamom su dijelile mržnju prema zapadnom svijetu, a njemu su istovremeno davale novčanu potporu i utočište.

Afganistan je zemlja u kojoj je donekle uspostavljena fundamentalistička islamska vlast, a vjerno ju čuvaju talibani, vladajuća ekstremistička islamska skupina. Njihov je cilj „pročišćavanje islama“, što u prostom zaključku znači zabrana svega što bi Afganistance moglo odvratiti od njihove religije – filmova, knjiga, javnog izvođenja glazbe, izleta, vjenčanja i ostalih skupova, satelitskih antena, društvenih igara, dječjih igraćaka, kamera, cigareta i alkoholnih pića... Takvi propisi nisu izvorna značajka islama. Propisi su posebno teške za žene, kojima je zabranjeno školovanje i rad izvan kuće. Ne smiju se šminkati, nositi visoke pete ili odjeću živih boja. Moraju nositi burke, koje ih u potpunosti prekrivaju, a ne smiju izlaziti na ulicu bez pratnje muškog rođaka. Ako ih se zatekne kako krše propis, mogu dobiti i stotinu udaraca bičem. Kazne su izrazito oštre, za svako kršenje propisa, ne samo za žene – od odsijecanja dijelova tijela do javnog kamenovanja do smrti. „Sve što mi činimo u svojoj zemlji, nikako ne činimo da bismo zadovoljili svijet“, primijetio je bivši talibanski zamjenik ministra vanjskih poslova Šer Abas Stanagzai. 'Vrijeme treba provoditi služeći

svojoj zemlji i moleći se Bogu. Sve drugo je gubitak vremena. Ljudima ne treba dopustiti gubitak vremena.“ (LANDAU,2001:25)

Premda takvi muslimani ne čine većinu muslimana u svijetu, već samo jedan mali dio, njihova odlučnost i žestina zaprepastili su svijet.

3. Nastanak i oblikovanje svjetonazora Osame bin Ladena

Kako nadalje ističe Landau (LANDAU,2001), Osama je musliman te kao i ostali muslimani, on vjeruje u Boga i gospodara svemira Alaha te smatra kako islamska sveta knjiga Kuran, sadrži znanje, nužno da bi se živjelo vjerskim životom i nakon smrti stiglo pred vrata raja. Tako Kuran zabranjuje preljub, kockanje, varanje, pijenje alkohola, jedenje svinjetine i posuđivanje novca uz kamate. Molitva i posluš Alahu, za muslimane je iznad svega ostalog, a Bin Laden je često isticao kako on živi upravo prema takvim načelima. Međutim, njegovi postupci i tvrdnje se ne podudaraju, jer dok muslimani vjerno slijede islamski nauk, Osama i radikalni islamisti to ne rade, već smatraju kako su tumačenja islamskog vjerzakona previše popustljiva. Oni tumače Kuran na nešto strožiji način, gledajući na Sjedinjene Američke Države kao na izvor svog zla u svijeta. Otud dolazi stav kako zapadna kultura, prožeta nemoralom i pokvarenošću, ne smije zaraziti islamski svijet, a prisustvo SAD-a na Bliskom i Srednjem istoku priječi uspostavu fundamentalističke islamske vladavine. Prema njihovim stajalištima, SAD održava na vlasti režime manje strogih i manje pobožnih muslimana, koji su na taj način i pristupačniji američkim političkim i ekonomskim interesima, što je nedopustivo.

Sjedinjene Američke Države tako su glavni neprijatelj islamske vjere, a takvi radikalni islamisti u jednom su trenutku prisegnuli da će Amerikance istjerati sa svog teritorija. Njihova borba smatra se svetim ratom, koji se zove *džihad*. Bilo koja zemlja, koja unutar svojih granica ima znatniju skupinu muslimanskog stanovništva, smatra se dijelom islamske nacije te se smatra kako ona mora biti spašena i oslobođena od zapadnog utjecaja. Drugim riječima, za radikalne muslimane postoje samo dvije opcije: pristanak na podčinjenost ili uništavanje svijeta u njegovom sadašnjom obliku, čime islam neće odumrijeti, već će on vladati novostvorenim svijetom. No, problem predstavlja činjenica kako islamske zemlje nemaju niti vojnu niti financijsku snagu da se suprotstave svjetskoj sili, kakvu predstavljaju Sjedinjene Američke Države pa se uobičajeni oblik ratovanja na bojnopolju, ne uzima kao jedna od mogućnosti. Upravo zato, sveti rat ili džihad podrazumijeva terorizam, preciznije manje izravne metode ratovanja, ali djelotvorne, iznenadne i anonimne napade. „Džihad nije ograničen samo na novačenje velikih vojski i ustrojavanje mnogobrojnih postrojba. Sveti rat

može poprimiti različite oblike. Sa svih islamskih područja trebaju ustajati skupine ljudi oboružanih vjerom, dobro opremljenih i obučanih. Neka krenu u napad na porobljivače / Sjedinjene Američke Države/ te im ne daju mira ni za trenutak, neprestance, sve dok im se opstanak ne pretvori u neprekinutu patnju... Džihad neće nikada završiti... Trajat će sve do Sudnjega dana.“ (LANDAU,2001:21)

Osama bin Laden u svetom je ratu bio vrlo bitna osoba, jedna od ključnih. Osim što ne smijemo zaboraviti kako je bio vrlo bogat čovjek, multimilijunaš, koji je uvelike financirao ovu borbu, bio je i vrlo inteligentan te nimalo brzoplet. Nije bio „divljak iz pećine“, kakvim ga se često smatra, već dapače, imao je široku mrežu ljudi oko sebe i ono najvažnije – puno sljedbenika. Tako je Osama imao stručnjake za prikupljanje obavještajnih podataka, stručnjake za izradu bombi, razrađen sustav za obuku, skladišta oružja i ponovno, vojsku odanih vojnika, s kojom je dijelio krajnji cilj – uspostavu fundamentalističke islamske vlasti po cijelom svijetu, ponovno ističe Landau (LANDAU,2001). Također, brojne muslimanske države s Osamom su dijelile mržnju prema zapadnom svijetu, a njemu su istovremeno davale novčanu potporu i utočište.

Afganistan je zemlja u kojoj je donekle uspostavljena fundamentalistička islamska vlast, a vjerno ju čuvaju talibani, vladajuća ekstremistička islamska skupina. Njihov je cilj „pročišćavanje islama“, što u prostom zaključku znači zabrana svega što bi Afganistance moglo odvratiti od njihove religije – filmova, knjiga, javnog izvođenja glazbe, izleta, vjenčanja i ostalih skupova, satelitskih antena, društvenih igara, dječjih igračaka, kamera, cigareta i alkoholnih pića... Takvi propisi nisu izvorna značajka islama. Propisi su posebno teške za žene, kojima je zabranjeno školovanje i rad izvan kuće. Ne smiju se šminkati, nositi visoke pete ili odjeću živih boja. Moraju nositi burke, koje ih u potpunosti prekrivaju, a ne smiju izlaziti na ulicu bez pratnje muškog rođaka. Ako ih se zatekne kako krše propis, mogu dobiti i stotinu udaraca bičem. Kazne su izrazito oštre, za svako kršenje propisa, ne samo za žene – od odsijecanja dijelova tijela do javnog kamenovanja do smrti. „Sve što mi činimo u svojoj zemlji, nikako ne činimo da bismo zadovoljili svijet', primijetio je bivši talibanski zamjenik ministra vanjskih poslova Šer Abas Stanagzai. 'Vrijeme treba provoditi služeći svojoj zemlji i moleći se Bogu. Sve drugo je gubitak vremena. Ljudima ne treba dopustiti gubitak vremena.“ (LANDAU,2001:25)

Premda takvi muslimani ne čine većinu muslimana u svijetu, već samo jedan mali dio, njihova odlučnost i žestina zaprepastili su svijet.

4. Afganistan i Osamini počeci

1979. godine dogodila se uspješna islamska revolucija u Iranu, gdje su na vlast došli muslimanski svećenici. Kao prva velika islamska zemlja, u kojoj su se islamski fundamentalisti domogli vlasti, ova je revolucija bila je velika pobjeda, ali i izvor ponosa za sve ostale islamske fundamentaliste, ističe Landau (LANDAU,2001), jer im je time dokazano kako je sve moguće. Međutim, Iranska islamska revolucija ipak je samo prethodila događaju, koji je još više radikalizirao Bin Ladena, ali i mnogobrojne druge mlade muslimane, a on se dogodio pred kraj 1979. godine, kada je tadašnji Sovjetski Savez izvršio invaziju na još jednu islamsku zemlju – Afganistan.

„Ako je Osama bin Laden u manje od deset godina postao jedan od glavnih aktera međunarodne islamske borbe, to velikim dijelom može zahvaliti svome bezrezervnom angažmanu u onome što će neki analitičari naposljetku nazvati imenom „islamske legije“ – velike vojske koja se smatra tajnom, nema stvarnoga pravnoga statusa niti centraliziranog vodstva pa ni jedinstvenog sustava financiranja, ali koja postoji kao međunarodna pojava. U toj islamskoj regiji, virtualnoj po organizacijskoj shemi, ali sasvim stvarnoj na terenu, Osama bin Laden prvi put se iskušao kao borac.“ (JACQUARD,2001:91)

Zbog opasnosti širenja islamskog fundamentalizma, s uporištima u susjednom Pakistanu, SSSR je smatrao kako im Afganistan izmiče iz ruku, odnosno kako novi režim sve ozbiljnije ugrožava prosovjetsku vladu. Taj strah ležao je u pozadini ulaska u zemlju, ubijanja predsjednika i uspostavljanja marionetske vlade. Bilo je to prvi put u više od tri desetljeća da je neka neislamska zemlja zaposjela islamsku pa ne čudi da je to za muslimanski svijet bio veliki udarac, ističe Landau (LANDAU,2001). A tko je bio spreman boriti se za islam protiv jedne ovakve velesile? Računica je jednostavna: što je ona bila okrutnija prema otporu Afganistanaca, to je bio veći strah kod muslimana u ostalim zemljama. Međutim, isto nije vrijedilo za islamske fundamentaliste, kojima je borba za Afganistan ubrzo postala glavni cilj, a među njima i Osami bin Ladenu. "Bin Laden je bio čest posjetitelj saudijske ambasade u Pakistanu koja je preko pakistanske obavještajne službe financirala naoružanje mudžahedina što je odigralo ključnu ulogu u sukobu sa Sovjetima u Afganistanu. Ironično, gotovo sve oružje bilo je ruske proizvodnje kupljeno u Egiptu, Izraelu, Libanonu i Kini.“ (ZARADIĆ,2009:102)

Kako dalje ističe Landau (LANDAU,2001), iako je stajao navodno i na prvim crtama bojišnice, Osama nije samo jurnuo na njih. U početku je borbi pridonosio u obliku financijske pomoći: organizirao je logore za obuku, transportirao islamske vojnike u Afganistan,

financirao vojne stručnjake, stručnjake za izradu bombi i građevinske inženjere, a strojevi njegove obiteljske tvrtke bili su zaslužni za izgradnju infrastrukture. No, krajnji cilj nije bio samo istjerati Sovjete s tog područja, već stvaranje čiste islamske države. A kao velika potpora ratu protiv Nevjernika, došla je iz najneočekivanijeg izvora – Sjedinjenih Američkih Država. SAD dugo su bile neprijatelj sa SSSR-om, međutim, vjerovala su i kako tada podupiru istinsku borbu za slobodu, a ne ono protiv čega će se kasnije i same boriti – teroriste. S druge strane, mudžahedini su raširenih ruku prihvaćali američki novac, oružje, hranu i ostale materijale, no američki izaslanici nisu imali pristup kampovima za obuku, gdje su se kovali glavni ratni planovi. I saudijska kraljevska obitelj, dala je svoj novčani doprinos, iako je za sebe tvrdila kako su pobožni muslimani, a u ovom načinu vidjeli su popuštanje napetosti s islamskim ekstremistima, a ne financiranje budućih terorista.

„Prema našoj vjeri, postoji osobito mjesto na onom svijetu za ljude koji su sudjelovali u džihadu. Jedan dan /ratovanja/ u Afganistanu vrijedi isto kao i tisuću dana molitve u običnoj džamiji.“ (LANDAU,2001:45) Tako je govorio Osama, a do kraja veljače 1989. godine, posljednje ruske postrojbe napustile su Afganistan. Novopečeni junak vratio se u Saudijsku Arabiju, gdje je opasno zahladio odnose s kraljevskom obitelji al-Saud, što je rezultiralo njegovim progonom iz zemlje 1991. godine, a 1994. godine mu je oduzeto i državljanstvo. Roland Jacquard u svojoj knjizi „Osama bin Laden: U ime islama“ (JACQUARD,2001), ističe kako postoje dva glavna razloga za to. Prvi podrazumijeva Afganistan, gdje je i nakon povlačenja Sovjeta na vlasti ostao komunistički režim, zbog čega za Osamu rat nije bio gotov, no Saudijski nisu dijelili jednak entuzijazam pa su povukli svoju pomoć. Drugi razlog odnosi se na iračku invaziju pod vodstvom Saddama Husseina na Kuvajt, kada se Saudijska Arabija prestrašila kako bi ona mogla biti sljedeća meta. Bez obzira na napete odnose, Osama je odlučio pomoći, lobirajući za organizaciju narodne obrane Saudijskog kraljevstva, koja bi se sastojala, među ostalim, i od veterana iz rata u Afganistanu, no nikako se nije slagao s dolaskom američke pomoći i njezine nazočnosti, koju je zagovarala saudijska kraljevska obitelj, obzirom da je s SAD-om surađivala tijekom Iračko-iranskog rata. Nedugo nakon dolaska američkih postrojbi, Osama je počeo javno kritizirati njihove postupke. Iako nekoliko puta upozoren i zastrašen prekidom unosnih građevinskih ugovora s njegovom obitelji, nije prestajao, duboko razočaran u nekadašnje prijatelje i suradnike, a nakon što je prognan iz zemlje, s osudom za urotu protiv vlade, nastanio se u Sudanu, državu u kojoj je vlada upravljala u skladu s načelima islamskog fundamentalizma.

4.1. Život u Sudanu i nastanak Al-Qaide

Kada su američke trupe iz Saudijske Arabije izvršile napad na susjedni Kuvajt, u kolovozu 1990. godine, Osamin gnjev postao je još žešći. Prema saznanjima Elaine Landau (LANDAU,2001), smatrao je kako je SAD stalo samo do očuvanja njihovih naftnih interesa te je vjerovao kako kada jednom dođu, američke trupe će tamo ostati zauvijek. U anti-sadamovskoj koaliciji vidio je samo snagu, koja želi zaštititi Izrael, koji je po njemu najveći neprijatelj arapskog svijeta.

Nastanivši se u Sudanu sa svojom brojnom obitelji i milijunskim bogatstvom, Osama se okušao u vanjskoj trgovini, no bila je to uvjerljiva kulisa za ono što se doista događalo. Ovdje govorimo o stvaranju najpoznatije terorističke grupe na svijetu, Al-Qaide, za koju je odgovoran upravo Osama. Kako nadalje ističe Marko Bilandžić u svom tekstu „Al Qa'ida: Nastanak, struktura i strategija“ (BILANDŽIĆ:2008), ona je posljedica rata u Afganistanu. „Upad vojske Sovjetskog Saveza u Afganistan 1979. godine i višegodišnja okupacija nagnala je mnoge muslimane diljem svijeta da se dobrovoljno priključe Afganistancima u njihovoj borbi protiv sovjetskih snaga. Za potrebe prihvata dobrovoljaca osnovan je početkom 1980-ih u Peshawaru, Pakistan, tzv. uslužni ured (*ar. Maktab al-Khadamat, engl. Services Bureau*). Bio je to središnji punkt, s uredima u tridesetak država diljem svijeta, odgovoran za propagandu, prikupljanje sredstava i novačenje 'svetih ratnika' za rat protiv komunističkih sovjetskih nevjernika. Peshawarski punkt i njegov *modus operandi* preteča je onoga što će desetak godina kasnije postati Al-Qaida.“ (BILANDŽIĆ,2008:34) Al-Qaida u svojim je počecima 1987. godine bila organizacijska forma islamske vojske, a ime joj u prijevodu znači „čvrsti temelj“. S vremenom, postala je izraz novog oblika terorizma, pobornik globalnog džihada i stvaranja panislamističkog kalifata, navodi Jacquard (JACQUARD,2001). Osama bin Laden postupno je postajao vođa radikalnog islamizma. Osnivajući logore i zapovijedajući arapskim dobrovoljcima, pristiglim u afganistanski rat, Osama je prikupljao iskustvo, koje mu je bilo podloga za stvaranje organizacijskog oblika Al-Qaide, no to još uvijek nije podrazumijevalo formiranje Al-Qaide kao terorističke organizacije. Ona je u počecima trebala biti islamska vojska, no Afganistanski rat bitno je utjecao na promjenu tih ideja te transformaciju Al-Qaide, na put prema terorizmu. Pri povratku iz Afganistana, muslimanski vojnici postali su heroji te doista „čvrsti temelj“ za buduća djelovanja muslimanske zajednice. Osim Al-Qaide, Osama je bio mozak još jedne operacije, tzv.

„Bratstva“, potpuno odvojenog financijskog pothvata, točnije skupine putem koje je više od 125 najbogatijih islamista na Bliskom i Srednjem istoku tajno financiralo terorizam.

4.2. Povratak u Afganistan

Osama bin Laden s vremenom je postajao problem za Sudan, ističe Landau (LANDAU,2001), čije su vlasti trpjele brojne strane pritiske i prijetnje, a ni vizija njegovog tamošnjeg prijatelja, šeika Hasana al-Turabija, s kojim je dijelio i zajedničku viziju univerzalnog islama, više nije bila aktualna kao prije, posebno među mlađim generacijama, koje su odbacivale okove tako krutog islama, kao što je bio talibanski. „Snažan američki pritisak zbog optužbi za povezanost Osame bin Ladena i njegove mreže s terorističkim udarima na Svjetski trgovački centar 1993. godine, neuspješni atentat na egipatskog predsjednika Hosnija Mubaraka u Addis Abebi u lipnju 1995. te likvidacija američkih vojnika u Saudijskoj Arabiji krajem 1995. godine, primorali su sudanske vlasti da ga u svibnju 1996. protjeraju iz zemlje.“ (BILANDŽIĆ,2008:37) Osama je napustio Sudan u svibnju 1996. godine, izjavivši kasnije kako se ne namjerava vratiti u zemlju koja je „jeftino prodala Afganistance-Arape“ (JACQUARD,2001:67) Utočište je ponovno pronašao u Afganistanu, kojim su nedugo nakon toga zavladao talibani, vojnici islama, što se za Osamu pokazao kao element, koji će zaigrati u njegovu korist. Jezgru organizacije čine muslimanski studenti, koji su pohađali pakistanske vjerske škole Kurana, koje je u velikom broju financirala Saudijska Arabija, a privlačile su na tisuće nezadovoljnih mudžahedina, razočaranih demobilizacijom pokreta otpora u Afganistanu. Njihov vjerski pokret podrazumijevao je u prvom redu oslobođanje Afganistana od korumpiranih mudžahedina te preobraćenje i eliminaciju heretika, a glavna strategija bila im je ohrabrivanje dezerterstva, koja se pokazala vrlo uspješnom, a Afganistanu je nametnula šerijat, odnosno vjerski zakon u njegovim najstrožim oblicima. Za to vrijeme, iz brojnih svojih skrovišta, dobro utvrđen i siguran Osama, više nego ikad prije upravlja svojim bratstvom te vodi nikad jaču antiameričku kampanju.

23. kolovoza 1996. godine, Osama objavljuje poziv „protiv američke okupacije dvaju svetih mjesta“, ističe Bilandžić (BILANDŽIĆ,2008), kojom zahtjeva ujedinjenost svih muslimana i suzdržavanje od građanskih ratova, protjerivanje američkih snaga s Arapskog poluotoka, rušenje saudijskih vlasti te podržavanje radikalnog islamizma diljem svijeta, koji će Amerika shvatiti kao objavu rata. Paralelno, Osama je tada u potpunosti oblikovao Al-Qaidu, a manje od dvije godine nakon toga, osniva „Svjetski islamistički front za džihad protiv Židova i križara“, zajedno s vođama džihada Egipta, Pakistana i Bangladeša. Bila je to konačna globalizacija rata protiv Nevjernika i međunarodnog terorizma, čega Amerika i ostatak svijeta

još uvijek nisu bili toliko svjesni. „Odluka o ubijanju Amerikanaca i njihovih saveznika – civila i vojnika – dužnost je svakoga pojedinog muslimana, a može je provesti u bilo kojoj zemlji gdje je to moguće“. (ZARADIĆ,2009:107) Time ne samo da je Bin Laden formulirao antiameričku te politiku protiv saudijske kraljevske obitelji, već je i jasno uputio poziv na oslobođenje čitavoga muslimanskoga Srednjeg Istoka.

Talibani su pružili azil Osami, tvrdeći kako on jest unutar granica Afganistana, ali ne znaju gdje. To je potaklo brojne spekulacije: neki su govorili kako je on njihov vođa, dok je za druge Saudijac samo kupio svoju sigurnost te financirao ovaj pokret. No, od 23. kolovoza 1996. godine teroristički razvoj Osame bin Ladena postao je služben.

4.3. Teroristički napadi na američka veleposlanstva u Keniji i Tanzaniji

Osamin poziv na ubijanje Amerikanaca i njihovih saveznika, kao dužnost svakog muslimana, za Osamu je bila ozbiljna tvrdnja. No, kako bi ju tako shvatili i ostali, muslimanskom vođi bilo je jasno kako će svojim podanicima morati podariti dobar primjer, koji će oni slijediti. Kao ciljevi našli su se američka veleposlanstva u Keniji i Tanzaniji.

Oba bombaška napada održala su se na isti dan, a za to je izabran 7. kolovoza 1998. godine, s vremenskim razmakom od 10 minuta. Napadi su se planirali punih godinu dana, otkriva Landau (LANDAU,2001), a izveli su ih pripadnici Al-Qaide, čiju je malu ćeliju Bin Laden ostavio u Africi, kako bi ju aktivirao po potrebi. Rezultati su bili sljedeći: 213 mrtvih i 4500 ranjenih u Keniji te 11 mrtvih i 85 ranjenih u Tanzaniji. Državni istražitelji gotovo su odmah znali tko stoji iza napada, međutim Osama je dugo pozdravljao, ali poricao kako upravo on stoji iza napada, čak i nakon što je jedan od napadača, koji se predomislio u vezi svoje žrtve u posljednji tren pa je zadobio samo teške ozljede leđa, uhićen te je otkrio vrijedne informacije o uroti. „Ja to nisam zapovijedio, ali mi je vrlo drago što se tamo dogodilo Amerikancima. /Bombaški napad/ je bio islamska osveta američkim špijunima u Istočnoj Africi. Mnogi su potlačeni muslimani spremni umrijeti u ratu protiv Amerikanaca. Počinitelji su možda neki od tih potlačenih muslimana.“ (LANDAU,2001:102) 1998. godine američki je savezni sud optužio Osamu Bin Ladena za vođenje svjetske terorističke mreže, koja je izvela bombaške napade na američka veleposlanstva u Keniji i Tanzaniji. Njegova je glava tada ucijenjena na vrtoglavih 5 milijuna dolara za bilo kakvu korisnu informaciju, koja bi dovela do njegovog uhićenja, a uvršten je i na FBI listu, među deset najtraženijih osumnjičenika, iako će on kasnije postati američki neprijatelj broj 1. U veljači 2001.godine, nadalje ističe Landau (LANDAU,2001), započela su suđenja Bin Ladenovim suradnicima u napadima, SAD su zamrznule nekretnine i bankovne račune terorista na svom teritoriju, ali i izvele zračne napade

u Afganistanu i Sudanu, na mjestima za koje su smatrale kako su sjedišta terorista. „Prema Amerikancima, cilj napada 20. kolovoza 1998. godine nije bio ubiti Osamu bin Ladenu, nego teroristima nanijeti materijalne štete. Naime, prema direktivi 12 333, vladinim se službenicima zabranjuje sudjelovanje u ubojstvu ili čak u uroti kojoj je cilj nečije ubojstvo.“ (ZARADIĆ,2009: 107-108) Bin Laden preživio je i nekoliko pokušaja atentata, a već je tada prilično oslabio pa se kretao uz pomoć štapa. Šušalo se i kako ima velikih zdravstvenih problema, od bolesti bubrega do raka, no te informacije nikada nisu bile potvrđene. Talibani su ga, unatoč manjim nesuglasticama, i dalje štitili unutar svog teritorija, čak i nakon što je američka vlada zamrzнула i svu talibansku imovinu u SAD-u te zabranila trgovinu s Afganistanom, sve dok tamo vladajući talibanski režim štiti najtraženijeg terorista na svijetu. SAD su slijedili i Ujedinjeni Narodi, uvođenjem međunarodnih sankcija protiv Afganistana, kao što je npr. zabrana međunarodnih letova afganistanske nacionalne zračne kompanije „Ariane“. No, ni to nije urodilo plodom, kakav se očekivao da će se ubrati, ističu Landau (LANDAU,2001) i Jacquard (JACQUARD,2001). Dapače, bijes protiv Zapada i odanost Osami, kao da su bili još veći, i to ne samo među talibanskim vojnim redovima, već i među afganistanskim stanovništvom, koje je izašlo na ulice, paleći američku zastavu i bacajući kamenje na predstavništvo UN-a u Kabulu. Takvo je raspoloženje bilo posebno karakteristično za vjerske škole, koje su vodili islamski fundamentalisti, u kojima su dječacima i muškarcima, u dobi od 9 do 30 godina, smještaj, hrana i nastava bili potpuno besplatni, a učilo ih se kako islamski fundamentalizam ima odgovore na doslovno sva pitanja, dok je Osama jedini istinski vođa, kojeg treba slijediti i oponašati. Zapadni svijet boji se takvog vođe te ga zato napadaju, no Osama neće pokleknuti, jer islam je jedini pravi put za čitav svijet. Tako ih se učilo... „Osama bin Laden je učinio čak i više zla nego što se općenito shvaća. Možda je već posijano sjeme budućih džihada.“ (LANDAU,2001:109)

Osama je povezan i s terorističkim napadom na razarač „Cole“, američke ratne mornarice, u Jemenu, gdje je pristao u luci zbog goriva. Brod je raznesen eksplozijom, a pritom je smrtno stradalo 17 mornara. Zanimljivo jest napomenuti kako je malo prije napada osvanula snimka, na kojoj Osama poziva svoje sljedbenike na nova djela u Jemenu, a na snimci nosi tradicionalni jemenski bodež, s kojima nikada prije nije snimljen. U ljeto 2001. godine, slična je snimka počela kolati među njegovim podanicima, a tada je njihov vođa pozivao na uništenje Sjedinjenih Američkih Država i Izraela. 11. rujna 2001. godine, svijet je bio svjedok napada na SAD.

5. Napadi 11. rujna 2001. godine

5.1. Što se dogodilo 11. rujna 2001. godine?

Napadi 11. rujna zapravo označavaju koordinirane napade na Sjedinjene Američke Države, najpoznatije terorističke organizacije na svijetu Al-Qaide. Napadi su se dogodili u rano jutro te oduzeli na tisuće života. Kako se iznijelo službeno izvješće Povjerenstva 911: devetnaest osoba u službi Al-Qaide, otelo je četiri američka zrakoplova, od kojih su dva udarila u simbole američke moći, tornjeve Svjetskog trgovačkog centra na Manhattanu, koji su se brzo nakon toga urušili, jedan u Pentagon, dok je posljednji četvrti pao u ruralnom djelu općine Somerset u Pennsylvaniji. Napadi su započeli u 8:46 ujutro po lokalnom vremenu, a u njima je živote izgubilo gotovo 3000 ljudi, što ih čini najkrvavijim napadom na SAD ikad. „Dana 11. rujna 2001. godine Sjedinjene Američke Države napadnute su na svome tlu prvi put od rata 1812. godine.“ (SCOWEN,2003:15)

„Tijekom poslijepodneva i sljedećih dana rekonstruiran je scenarij napada: islamisti, Bin Ladenova mreža, organizirani u ekipama od po pet i naoružani noževima, oteli su putničke zrakoplove. Fanatici, žrtvovali su se obrušivši svoje zrakoplove kamikaze na nebodere.“ (MEYSSAN,2002:29)

5.3. Početak sotonizacije neprijatelja: Busheva administracija i odgovor na napade 11. rujna

Svega nekoliko dana nakon napada, teroristička skupina Al-Qaida pozdravila je napade te time dala naslutiti svoju umiješanost. Također, u jednom od ranijih poglavlja, napomenuo sam kako je 23. kolovoza 1996. godine, Osama pozivom „protiv američke okupacije dvaju svetih mjesta“, pozvao na udaljavanje američkih snaga s teritorija Arapskog poluotoka, što je Amerika shvatila kao objavu rata. Upravo zato, SAD navele su Osamu bin Ladenu i njegovu terorističku organizaciju glavnim krivcima za napad, gotovo momentalno, navodi Meysan (MEYSSAN,2002). Naime, FBI je već tijekom dana 11. rujna započeo najveću istragu ikad, pod nazivom „Penttbomb“, a već drugoga dana, uspio je ustanoviti način djelovanja terorista, prema kojem su se Bin Ladenovi agenti legalno uvukli na američki teritorij. Osama je u to vrijeme već bio „američki državni neprijatelj broj 1“, a prvi javni govor nakon napada održao je 16. rujna 2001. godine, kada se kratko izjasnio kako nije odgovoran za njih, naglasivši kako

nije prijatelj Amerike, no niti neprijatelj nedužnih američkih građana. George W. Bush njegove je navode tada odlučno odbacio, ponovno ističe Meyssan (MEYSSAN,2002). U međuvremenu, također prema njegovim tvrdnjama, pronađeno je još 50-ak sličnih snimki, gdje Osama poziva na sveopći rat protiv Zapada te navodno priznaje napade, no činjenica jest kako je većina tih vrpca slabo razumljiva, sumnja se i u ispravnost prijevoda, a tu je i moderna tehnologija, kojom se lako mogu montirati glasovi. No, unatoč nedostatku konkretnih dokaza i brojnim nelogičnostima, Povjerenstvo 911, 22. srpnja 2014. godine, izdaje službenu verziju događaja, u kojoj je zaključeno kako su napadi pomno osmišljeni i izvedeni od strane operativaca Al-Qaide. „Službena verzija nije ništa drugo nego propaganda“, naglasio je Thierry Meyssan. (MEYSSAN,2002:23)

Pretpostavka o unutarnjem terorizmu načelno je odbačena, bez da se ona ikada proučila. Javnost je htjela krivce, a dobila ih je već nekoliko sati nakon napada. George W. Bush prvi se put obratio naciji nakon krvavih napada, uvečer 11. rujna, u televizijskoj poruci: „Amerika je izabrana kao cilj jer je najsjajniji svjetionik Slobode i Napretka u svijetu. (...) U tijeku su istrage da bi se pronašli oni koji stoje iza tih sramotnih činova. (...) Nećemo praviti nikakvu razliku između terorista koji su počinili te akcije i onih koji ih štite.“ (MEYSSAN,2002:65) Već idućeg dana, predsjednik se obratio i novinarima, nešto oštrijim tonom. „Namjerni i krvavi napadi koji su jučer počinjeni protiv naše zemlje nisu bili samo teroristički čin. To su bila ratna djelovanja. (...) Amerika je ujedinjena. Narodi svijeta željni slobode na našoj su strani. Ova borba Dobra protiv Zla bit će veličanstvena, ali Dobro će prevagnuti.“ (MEYSSAN,2002:69) Predsjednik Bush ovim je obraćanjem po prvi puta spomenuo vojna djelovanja. „Izuzev britanskog Foreign Officea koji umnožava svoje ratne izjave, državni uredi u cijelom svijetu zabrinuto prate reakcije predsjednika Busha. Brzo su doznali da su njemačka, egipatska, francuska, izraelska i ruska obavještajna služba uzalud upozoravale svoje američke istomišljenike na ono što se sprema, ali CIA je umanjila prijetnju. Zato se pitaju o pouzdanosti CIA-jinih izvještava – iznenada tako govorljivih – i prebrzog napretka – FBI-jeve istrage. Boje se da, želeći ohrabriti unutrašnje javno mnijenje, predsjednik Bush ne bi prebrzo označio prigodnog neprijatelja i uvukao svoju zemlju u trenutačni i nerazmjerni vojni odgovor.“ (MEYSSAN,2002:70) No, već istog dana Vijeće Ujedinjenih naroda priznaje SAD-u neotuđivo pravo na legitimnu individualnu ili kolektivnu obranu te poziva sve države da rade zajedno, kako bi se počinitelji izveli pred lice pravde. To je podrazumijevalo i pravo na kršenje suvereniteta država koje štite počinitelje, ako to bude potrebno, iako ne ovlašćuje SAD da same sude ili napadaju države i ruše njihove vlade. Pred američkom vladom stajale

su dvije opcije, ističe Meyssan (MEYSSAN,2002): udar na Afganistan ili opći rat protiv terorizma, no te opcije nipošto nisu bile nove, već su razmatrane i prije samog napada. 11. rujna bio je samo povod da se s riječi prijeđe na djela, no prije se moralo utvrditi raspoloženje naroda – je li on spreman za sveopći rat ili samo za ciljane udare? No, šok koji je izazvao napad, jasno je dao odgovor: američka vlada ima podršku za globalni rat protiv terorizma i neprijatelja, kojeg se i dalje u svakoj prilici javno „sotoniziralo“. Američke žrtve morao je oplakivati cijeli svijet, čak i onaj dio koji je sumnjao u ispravnost daljnjih akcija.

5.4. Najava globalnog „Rata protiv terorizma“

Nakon svega navedenog, počelo se postavljati pitanje jesu li napadi 11. rujna bili prilika o kojoj su SAD sanjale, ističe Meyssan (MEYSSAN,2002), posebno ako se uzme u obzir činjenica, kako su SAD kroz čitavu povijest imale problem s preuzimanjem inicijative za rat, pokušavajući svoje vojne akcije prikazati kao legitimni odgovor. A više nego ikad prije, američki politički vrh trudio se dobiti pristanak nacije na rat, koji je prikazan kao plemeniti čin, s krajnjim ciljem slobode naroda na Bliskom Istoku. Predsjednik Bush nedugo zatim najavljuje rat u Nacionalnoj katedrali, što dotad nije napravio niti jedan američki predsjednik. Tijekom jutra 14. rujna, američki Kongres ovlašćuje ga da pribjegne „svakoj potrebnoj i primjerenj sili protiv svake države, organizacije ili osobe, za koju se procijeni da je pripremala, odobrila, izvršila ili olakšala terorističke napade, koji su se dogodili 11. rujna 2001. ili koja štiti takve organizacije ili takve osobe, kako bi se spriječio svaki budući čin međunarodnog terorizma protiv Sjedinjenih Država od strane tih država, organizacija ili osoba.“ (MEYSSAN,2002:85)

Na svečanoj sjednici Kongresa 20. rujna, Bush je održao svakako najvažniji govor, u kojem je po prvi puta označio Osamu Bin Ladenu i Al-Qaidu odgovornima za napade te uputio ultimatum talibanskom režimu: da se izruče svi šefovi Al-Qaide, oslobode svi zarobljeni američki i strani državljani, da se zaštite diplomati i novinari u zemlji te da se zatvore svi kampovi za obuku terorista, naglasivši kako ovi zahtjevi ne podliježu nikakvim pregovorima. Zanimljivo je naglasiti kako istovremeno, s objavom rata, kreću i skandalozne odluke Busheve administracije, nadalje ističe Meyssan (MEYSSAN,2002), kao npr. zabrana svim dobavljačima zračnih oružanih snaga i zračnim kompanijama da razgovaraju s novinarima, zabrana dostavljanja informacija parlamentarcima, „molba“ Kongresu da ne dovodi u opasnost nacionalnu sigurnost osnivanjem istražnog povjerenstva za događaje 11. rujna, apeli na direktore velikih televizijskih kuća da se suzdrže od objavljivanja svega što bi moglo naškoditi sigurnosti američkog naroda, otkazi novinarima koji su otvoreno kritizirali takvu

politiku, ultimatum Odvjetničkoj komori da se iz nje izbace svi oni koji će započeti postupak u ime obitelji žrtava. Napokon, tu je i donošenje USA PATRIOT Act-a, izvanrednog zakona, kojim se ukidaju temeljne slobode u razdoblju od 4 godine, odnosno čitavog Bushevog mandata, kako bi se administraciji dala sredstva za borbu protiv terorizma. „Povjesničari će se sjećati da je između studenog 2001. godine i veljače 2002. godine demokracija – onako kako su je zamislili sastavljači Deklaracije o nezavisnosti i Ustava Sjedinjenih Država – mrtva. Kako je demokracija izdisala, rađala se fašistička i teokratska američka država.“ (MEYSSAN,2002:99)

2. listopada 2001. godine, predsjednik Bush pojavio se na televiziji, kako bi cijelom svijetu obznanio kako je rat protiv terorizma upravo počeo. „Po mojoj naredbi, vojne snage Sjedinjenih Država počele su napad na terorističke kampove Al-Qaide i vojna postrojenja talibanskog režima u Afganistanu. (...) Naš lojalni prijatelj, Velika Britanija, također sudjeluje u toj operaciji. Drugi dobri prijatelji, posebice Kanada, Australija, Njemačka i Francuska, obećali su pomoći sa svojim snagama postupno kako se operacija bude odvijala. (...) Sjedinjene Države su zemlja prijatelj afganistanskog naroda, a prijatelji smo i gotovo milijarde ljudi koji u svijetu ispovijedaju muslimansku vjeru. Sjedinjene Države su neprijatelji onih koji pomažu teroristima i kriminalcima barbarima, koji profaniraju jednu veliku vjeru ubijajući u njezino ime. (...) Nismo krenuli dobrovoljno na taj zadatak, ali mi ćemo ga izvršiti.“ (MEYSSAN,2002:125-126)

„Busheva administracija imala je svoj cilj, pristanak nacije i pokretanje ratova u Afganistanu i Iraku, potpuno zanemarujući činjenicu kako su žrtve u New Yorku bile posljedica grube američke imperijalističke politike, koja si je kao takva sama stvorila neprijatelje. Imperijalističku politiku i terorizam veže uzročno-posljedična veza. Drugim riječima, rješenje nije nasilje, kao odgovor na nasilje. To je samo dolijevanje ulja na vatru, jer teroriste se ne može istrijebiti – uvijek će dolaziti novi.“ (MATKOVIĆ-VLAŠIĆ,2005:202) No, Amerika nije bila spremna za dijalog i popuštanje.

6. Globalni rat protiv terorizma

Rat protiv terorizma, krilatica je za rat, koji su pokrenule Sjedinjene Američke Države protiv globalne terorističke mreže Al-Qaide i protu-američkih država, nakon terorističkih napada 11. rujna. Kao službeni početak ratovanja uzima se 7. listopada 2001. godine, pokretanjem rata u Afganistanu, protiv talibanskog režima, koji je pružao utočište vođi Al-Qaide, Osami bin Ladenu. 2003. godine pokrenut je i rat u Iraku, protiv tadašnjeg vođe Saddama Husseina, koji

je optužen za suradnju s Al-Qaidom te posjedovanje oružja za masovno uništenje, iako to nikada nije dokazano, navodi Meyssan (MEYSSAN,2002). Ostali razlozi obuhvaćali su iračku potporu palestinskim bombašima samoubojicama, kršenje ljudskih prava, „širenje demokracije“, ali i bogate rezerve nafte, iako to nikada nije priznato. Nakon krvavih napada na SAD, tadašnja administracija Georgea W. Busha, nakon dobivanja potpore američkih građana za rat, predočila je NATO-u i Pakistanu dokaze o Bin Ladenovoj krivnji, nakon čega je po prvi put u povijesti aktiviran članak 5. NATO saveza, u kojem stoji kako se napad na jednu članicu smatra napadom na sve ostale. 7. listopada 2001. godine, SAD i njihov najvjerniji saveznik Velika Britanija započele su vojnu operaciju „Trajna sloboda“, a cilj je bio svrgavanje talibanskog režima te uništenje Al-Qaide. Potaknuti početnim uspjesima te uspostavom privremene vlade, nakon sloma talibanskog režima u prosincu 2001. godine, ali i tadašnjim neuspjehom hvatanja Osame bin Ladena, američke vlasti usmjerile su svoju pažnju na Irak. Politička i medijska kampanja, koju je pokrenuo predsjednik Bush za potporu svog biračkog tijela, rezultirale su plodom, no ovoga puta, američki saveznici nisu bili oduševljeni činjenicom da se ne pita za njihovo mišljenje, a ni građani tih zemalja nisu bili za rat u Iraku pa su vojnici poslani protivno narodnim željama, otkriva Meyssan (MEYSSAN,2002) te nastavlja. Iako je slom talibanskog režima rezultirao zadovoljstvom afganistanskog naroda, odluka novih gospodara da vrše višegodišnju okupaciju, rezultirala je početkom gerilskog rata pod ponovnim rukovodstvom talibana u južnoj polovici zemlje. No, koji je rezultat takve agresivne američke politike? Grubo rečeno, puno žrtava, građanski ratovi i nasilje, ali i činjenica kako je rat protiv terorizma ojačao, a ne oslabio teroriste. Ne smijemo zaboraviti ni pad potpore javnosti, kao ni sve glasnjia negodovanja koalicijskih partnera, koje nisu dale svoj glas potpore za još krvaviji odgovor pa su često isticale kako se treba posegnuti za diplomacijom i pregovaranjem, a ne vojnom silom. „Istina je da George W. Bush ima vrlo ograničenu koncepciju terorizma. (...) Za njega, u svijetu koji je postao jednopolaran nakon raspada SSSR-a, terorizam se izgleda definira kao svaki snažni oblik osporavanja američkog vodstva“. (MEYSSAN,2002:145) Ili kako je to drugačije rekao Peter Scowen: „Prije 11. rujna SAD su imale ugled arogantne zemlje koja nije od koristi u međunarodnim poslovima, zemlje na rubu samodopadnog unilateralizma, koja pere ruke od kriza u svijetu i zajedničkih briga. Nakon napada na New York i Washington, svi su u svijetu pokazivali prema SAD iskrenu sućut. Busheva administracija nastojala je mobilizirati te pozitivne osjećaje u ratu protiv terorista i u tome je uglavnom uspjela. No koalicija je bila tanka, uglavnom plod američke mašte, energije i novca. A što je još i gore, od većine pripadnika koalicije zatraženo je samo da pokažu vjeru u američki unilateralizam, iako pod drukčijim nazivom.“

(SCOWEN,2003:72) Završetkom bipolarne podjele svijeta, nakon Hladnog rata, SAD izgubile su pravo da bude baš svugdje gdje žele, unatoč protivljenju ostalih, no Osama Bin Laden vratio im je to pravo.

7. Personifikacija Osame bin Ladena kao dijaboličnog zla u „Ratu protiv terorizma“

Kako ističe Elaine Landau na samom početku svoje knjige „Osama bin Laden: Rat protiv zapada“ (LANDAU,2001), još davne 1998. godine, Bin Laden je poručio Americi: „Bitka još nije počela!“ (LANDAU,2001:13) Iako nema sumnje u njegovu netrpeljivost prema Americi, kao ni činjenicu na njegovu umiješanost u napade, potpuno je suludo kriviti jednu osobu za sva zlodjela.

„Rashid smatra da je u razdoblju od nekoliko tjedana nakon eksplozija bombi u američkim veleposlanstvima u Africi, vlada predsjednika Clintona tako sotonizirala Bin Ladena da ga je optužila za sva zlodjela što su u posljednje vrijeme počinjena prema SAD-u u muslimanskome svijetu. U jednoj presudi protiv Bin Ladena, što ju je nakon toga izrekao jedan njujorški sud, okrivljen je za ubojstvo osamnaest američkih vojnika u Mogadišu u Somaliji 1993., za pogibiju petorice službenika u bombaškom napadu u Rijadu i za smrt još devetnaestorice američkih vojnika u Dahrana 1996. godine. Osim toga, osumnjičen je da je bio povezan s postavljanjem bombe u Adenu 1992., u Svjetskom trgovačkom centru u New Yorku 1993. i u uroti za ubojstvo predsjednika Clintona na Filipinima 1994., te u planiranju postavljanja bombi u desetke američkih civilnih zrakoplova 1995. godine. Čak je i među američkim stručnjacima bilo dosta skepticizma glede njegova sudjelovanja u mnogim od tih kasnijih operacija. Rashid zaključuje da je Clintonova vlada očajnički nastojala skrenuti pozornost s afere Monice Lewinsky, a osim toga bilo joj je potrebno jednostavno objašnjenje za te neobjašnjive terorističke napade. Bin Laden je postao središtem zbivanja, koja je Washington nastojao prikazati kao globalnu urotu protiv Amerike.“ (ZARADIĆ,2009:108)

"Činjenica jest kako je Amerika za gotovo sve terorističke napade, koji su se ikad dogodili, teretila Al-Qaidu, a 11. rujan nije bio ništa drugačiji. „Prema Sjedinjenim Državama, jedina aktivnost Al-Qaide i njezinih članova od 1990. godine jest da vrše antiameričke operacije, obilato raspoložujući financijskim sredstvima Osame bin Ladena u više zemalja gdje on ima, ili je imao baze: u Sudanu, u Libanonu i u Afganistanu.“ (ZARADIĆ,2009:105)

Vlada Georgea Busha mlađeg nije bila ništa drugačija od one Clintonove te je također na sve raspoložive načine nastojala sotonizirati protivnika, kako bi dobila pristanak nacije za toliko željeni rat, u pozadini kojeg ne stoje interesi muslimanskog naroda, već oni američki, koji

podrazumijevaju činjenicu kako se ovdje radi o regiji bogatoj naftom i plinom. "Propast SSSR-a i neovisnost država Središnje Azije ponovno su otvorili 'Veliku igru'. Izraz što ga je skovao Rudyard Kipling u XIX. stoljeću označava borbu za utjecaj koji velika carstva žele imati u regiji izbjegavajući, koliko god se može, direktan sukob. Regija ima vrlo velike zalihe nafte i plina. U planinama se također nalazi drago kamenje. I napokon, tu se uzgaja mak." (MEYSSAN,2002:128)

7.1. Američki div koji zlostavlja muslimanske narode

Još u veljači 1998. godine, Osama je jasno iznio stajalište o Americi. "Već više od sedam godina, SAD okupiraju islamsku zemlju, i to njezina najsvetija mjesta na Arabijskom poluotoku. Pljačkaju tamošnje blago, naređuju vladarima, ponižavaju narod, zlostavljaju susjede. Njihova su vojna uporišta postala središta za borbu protiv susjednih muslimanskih naroda. Dobri se muslimani moraju boriti i ubijati američke vojnike i civile kad god mogu, u skladu s riječima Boga Svemogućega." (LANDAU,2001:96) Drugim riječima, ako je ikad bilo sumnje u umiješanost Osame bin Ladena u terorističke aktivnosti, sada je više nije bilo. No, veze između bivšeg agenta Bin Ladena i CIA-e nisu prekinute 1998. godine, ni nakon napada na američka veleposlanstva u Keniji i Tanzaniji, koje je Amerika proglasila protuameričkima, iako je u napadima poginulo svega 12 Amerikanaca od ukupno 224 mrtvih. 2001. godine, Osama se liječio u američkoj bolnici, otkriva Meyssan (MEYSSAN,2002), dok je istovremeno njegova glava ucijenjena na milijune dolara.

Andreas von Bulow (VON BULOW,2005) nadalje ističe kako je Busheva vlada, zakazala u sprječavanju napada 11. rujna, unatoč unutarnjim upozorenjima, no ubrzo ih je uvrstila na dnevni red svoje politike. Vojna intervencija u Afganistanu nametnula se kao jedino rješenje za suzbijanje terorističkih aktivnosti pod vodstvom Osame bin Ladena i progona talibanske vlade, a ubrzo se nametnula i ona u Iraku. Kao izlika, Americi je poslužila tvrdnja kako Saddam Hussein pruža potporu Al-Qaidi te posjeduje oružje za masovno uništenje, što nikada nije dokazano. No, kako nastavlja von Bulow (VON BULOW,2005), ovdje se nije radilo o samo te dvije države, već o širenju američke prevlasti nad ostatkom svijeta, sada kada su SAD jedina preostala velesila, točnije prevlasti nad osovinom koja prolazi sredinom Euroazije: od Sibira, preko Kavkaza i Kaspijskog jezera do Irana, Perzijskog zaljeva te naftnih područja Arapskog poluotoka. Na taj način, Americi se u skoroj budućnosti ne bi mogao suprotstaviti niti jedan geopolitički suparnik. Von Bulow (VON BULOW,2005) poziva se na razmatranja Zbigniewa Brzezinskog, koja polaze od toga da tko ima prevlast u Euroaziji, taj vlada naftnim područjima i izvorima plina na Bliskom i Srednjem istoku, Kaspijskom bazenu, a

onda neizbježno i u Africi. Operacije američke vlade nakon 11. rujna slijede upravo taj obrazac: slijeđenje interesa samo svoje države, svim dopuštenim i nedopuštenim sredstvima. Cilj opravdava sredstvo, rat protiv terorizma je zapravo "rat protiv rata", no Amerika će učiniti sve kako bi drugi povjerovali da to sve radi iz opravdanih interesa, bilo da se radi o vlastitom narodu ili saveznicima. "Instinkt ljude prisiljava da šutke promatraju kako jedan div, iz tobože opravdanih vlastitih interesa, zlostavlja sve narode manje od sebe, koje je prije samo nekoliko godina, poput Sadamova Iraka, iskoristio, dajući im status savezničkoga partnera, unatoč njihovim vrlo dvojbenim osobinama." (VON BULOW,2005:232)

7.2. Načini personifikacije Osame Bin Ladena kao zla u političkom diskursu

Kako ističe Samuel Huntington, „samo se mržnjom prema vanjskome neprijatelju, može osigurati prevlast jednoga naroda, jednoga svijeta država koje se deklariraju kršćansko-židovskima. Jedinu novi neprijatelj koji dolazi u pitanje nakon sloma komunizma diljem svijeta jest svijet muslimanskih država i muslimanske civilizacije.“ (VON BULOW,2005:186)

Značajnu ulogu ovdje su svakako odigrale obavještajne službe, koje svojim tajnim operacijama utječu na politička zbivanja. „One bruse svoje metode kako bi u određenom trenutku, ciljanim akcijama s unaprijed sračunatim ishodom, javno mišljenje u vlastitoj ili nekoj drugoj zemlji skrenule na stranu svoje politike. Mase se podvrgavaju brižljivo insceniranom ispiranju mozga. Insceniranim gnusnim zločinom, ciljanim sumnjičenjima i manipulacijama u tisku, zgražanje javnosti usmjerava se na tobožnjega neprijatelja. Stvarni počinitelji, stvarni tijek događaja i lanac inkriminirajućih čimbenika moraju se posložiti tako da nitko ne može zaključiti tko je pravi uzročnik tih događaja. (...) Osobe odgovorne za tajno organizirane događaje moraju to u svako doba uvjerljivo nijekati i moraju moći zastupati potpunu neistinu. To vrijedi, prije svega, za odgovorne osobe na visokim položajima u politici i državnoj upravi.“ (VON BULOW,2005:187) Elementi i osobe, koje je CIA koristila početkom 80-ih godina protiv Sovjeta u Afganistanu, nakon propasti SSSR-a utjelovljeni su u personifikaciju zla, opakosti i pokvarenosti. Tako je bilo i s Osamom – od pomoćnika u borbi protiv „ruskog zla“, postao je i sam utjelovljenje zla.

Kako navodi Von Bulow (VON BULOW,2005), od 90-ih godina prošloga stoljeća, SAD imale su snažnu tendenciju za gotovo sve terorističke napade na američke institucije okrivljavati upravo Osamu bin Ladena. No, s druge strane, čak i nekoliko dana prije napada 11. rujna, talibani dolaze na Floridu pregovarati s američkim partnerima zainteresiranim za

naftu. Naime, Busheva vlada kao jedan od ciljeva imala je izgradnju plinovoda i naftovoda, koji nipošto ne bi smjeli prolaziti preko ruskog i iranskog teritorija pa nije moguće da američka vlada nije znala za sastanak. No, smjer američke geopolitike, koji je vodio u muslimanske države bogate naftom, išao je i dalje u smjeru prikazivanja muslimanskih boraca i njihovog vođe, ne kao ratnika za slobodu, već utjelovljenja zla. „I uvijek se prije početka rata pojavljuju strahote na koje nitko ne može pristati, podli napadi, prepadi, barbarske scene iz građanskih ratova, povreda prava američkih građana i njihova vlasništva. Jedino se na taj način može dovesti do toga da dobro pobijedi nad zlim.“ (VON BULOW,2005:235)

Nesumnjivo je kako je 11. rujan bio tragičan događaj te je svakako trebalo oplakati američke žrtve. No, s druge strane, muslimanske žrtve američkih napada nisu se jednako oplakivale pa se može reći kako je 11. rujan SAD-u dao malu prednost pred arapskim svijetom, u smislu žmirenja američkih saveznika na „nedosljednosti fasadnog zločina koji prikriva stvarni zločin.“ (BULOW,2005,189) „Istina je da George W. Bush ima vrlo ograničenu koncepciju terorizma. Tako ne smatra 'terorističkom' akciju eskadrona smrti u Nikaragvi (...) Za njega, u svijetu koji je postao jednopolaran nakon raspada SSSR-a, terorizam se izgleda definira kao svaki snažni oblik osporavanja američkog vodstva.“ (MEYSSAN,2002:145)

Ovdje svakako valja spomenuti „Projekt za novo američko stoljeće“, koji je sastavio tim Georgea W. Busha i prije njegovo stupanja na vlast, prema kojem se zahtjeva svjetski mir, koji neće ugroziti prevlast SAD-a kao jedine preostale velesile te omogućiti uspon bilo kojeg suparnika, koji bi doveo u pitanje američko vodstvo. U istom se dokumentu zahtjeva svrgavanje Saddama Husseina, čovjeka koji se jednostavno nije želio pokoriti američkoj politici, kako bi se postigla nazočnost američke vojske u toj regiji, ali i želja za nazočnošću u Afganistanu, strateškom trokutu moći, koji čine Rusija, Kina, Pakistan i Indija. Prevlast na tom području, omogućava širenje moći na ostale kontinente. A što je bio Saddam u Iraku, to je za Amerikance bio Osama u Afganistanu. Kako piše Peter Scowen u knjizi „Crna knjiga Amerike“ (SCOWEN,2003), George Bush stariji demonizirao je Saddama kao suvremenog Adolfa Hitlera, no kada je Irak napao Iran, SAD ostale su neutralne. 12 godina kasnije, Bush mlađi ističe Iran, Irak i Sjevernu Koreju kao „Osovine zla“. Istovremeno, ističe kako ima dokaze o povezanosti Bin Ladena s iračkom obavještajnom službom, jer su njihovi ciljevi isti: obaranje saudijskog režima, završetak američke nazočnosti u Perzijskom zaljevu i ukidanje sankcija protiv Iraka. No, Von Bulow (VON BULOW,2005) ističe kako su svi takvi dokazi ili krivotvoreni ili su bili preokrenuti u američku korist.

11. rujna, 19 pilota samoubojica daruju Americi katastrofalan događaj, koji je poslužio kao opravdanje za realizaciju ciljeva, koji su definirani puno prije 11. rujna, a sastavili su ih ljudi grupirani oko Georgea W. Busha, koji je na vlast stigao 9 mjeseci prije napada na New York i Washington. Napadi te tvrdnje kako su i Saddam i Osama u posjedu nuklearnog oružja, te su kao takvi prijetnja svjetskom miru, omogućili su SAD-u izgradnju vojnih baza u blizini kaspijskog bazena koji, prema podacima Von Bulowa (VON BULOW,2005), skriva milijarde barela nafte, što je Amerika opravdala činjenicom da će se tako njezina vojska lakše opskrbljivati u ratu protiv Afganistana, države koja štiti „Zlo“ u obliku Osame Bin Ladena. Nedugo nakon utaborenja, američke vlasti više niti nisu skrivale kako on prestaje biti njihov primarni cilj, iako po svemu sudeći to nikada niti nije bio. „Bivšega pakistanskoga ministra vanjskih poslova, Niaza Naika, visoki državni dužnosnici Busheve vlade još su sredinom srpnja 2001. godine obavijestili o tome da će se prvi vojni udar na Afganistan dogoditi sredinom listopada.“ (VON BULOW,2005:247) Šok od terorističkih napada osigurao je Bushevoj vladi izliku za već ranije planiranu vojnu intervenciju. „Takve države sa svojim terorističkim saveznicima, čine vražju osovину i naoružavaju se da bi prijetile svjetskom miru“, rekao je Bush. (MEYSSAN,2002:150)

Tako su SAD uspjele u svom naumu. Nakon svega bilo je teško povjerovati kako su Amerikanci žrtvovali tisuće sugrađana za svoje geopolitičke ciljeve, dok su Bin Ladenova mržnja prema SAD-u i urota prevladale sva ostala mišljenja.

7.3. Zar nisu oni isti?

Snimke na kojima Osama Bin Laden ističe kako je Bog muslimanima naredio džihad te se nikada neće odreći takvog djelovanja, ne lede krv u žilama samo Amerikancima, već i čitavom svijetu. No, postavlja se pitanje, što ostatak svijeta misli o američkim izjavama, u kojima se npr. bivši predsjednici Harry Truman i George W. Bush zahvaljuju Bogu što je Amerikancima omogućio atomsku bombu ili izjavljuju kako će to biti rat do istrjebljenja, jer jedino tako „Dobro može pobijediti Zlo“? Ne demoniziraju li takve izjave i same Amerikance?

Američko karakteriziranje neprijatelja, ne kao jednostavnog neprijatelja, već kao „zlo“, viđano je još i u povijesti. Scowen (SCOWEN,2003) daje primjere američke dehumanizacije komunista u jeku Hladnog rata i Japanaca u Drugom svjetskom ratu, kada se samo 13 posto Amerikanaca izjasnilo za genocid japanske rase. „Nazivajući svoje neprijatelje 'zlom' biblijskih većina, Amerika polaže pravo na biblijsku ispravnost, arogantan stav koji

razdražuje ostatak svijeta i manjinski dio Amerike, ali koji daje vladi više prostora za manevre među pripadnicima istomisleće većine. Malo je vjerojatno da će se Amerikanci suprotstaviti željama predsjednika posvećenog nanošenju poraza nečemu ili nekome koji je zastrašujući kao sam vrag.“ (SCOWEN,2003:154)

Amerikanci vole slušati o priče o muslimanima-barbarima, koji kamenuju ili bičuju ljude na javnim mjestima, no istovremeno nemaju poriv za sagledavanjem nepravde vlastitog pravosuđa, koji je također prilično okrutan – smrtne kazne, diskriminacija homoseksualaca, prevelike kazne za nenasilne zločine, ali i zatvorski sustav, koji je prepun mučenja i silovanja zatvorenika, na što čuvari uglavnom žmire. Prema navodima Petera Scowena (SCOWEN,2003), ništa bolje nisu prolazili niti osumnjičeni za terorizam nakon 11. rujna, a poznato je nehumano postupanje sa zatvorenicima u zatvoru Guantanamo na Kubi, čije su snimke šokirale svijet, a koji nisu imali ni priliku dokazati svoju nevinost. Nakon 11. rujna Amerika je dobila herojskog predsjednika, zbog načina reakcije na napad, koji je podršku dobio ističući muslimanski svijet, a posebno njegove vođe, kao dehumanizirane pojave, koje onemogućavaju mir u svijetu, odnosno američku prevlast. Stoga se postavlja pitanje, koliko je Amerika bila zapravo drugačija od onog što naziva „zlim“? Neprijatelji su zlo, a Amerikanci su heroji, čak i sa svojim manama, kojima nanose zlo drugima. No, ne čini li ih to u očima neutralnih promatrača u najmanju ruku - jednakima?

7.4. Sjedinjene Američke Države su stvorile to „Zlo“

Sotoniziranjem neprijatelja te istovremenim poticanjem domoljublja, Busheva je vlada hranila politiku, koja je nastala puno prije 11. rujna i Osame Bin Ladena kao državnog neprijatelja broj 1. S druge strane, američki se narod hranio željom za osvetom, što je politički vrh iskoristio te radio na jačanju podrške za američki napad, čak i nakon što je Osama ubijen.

„Da se ovo događalo 1941., bilo bi lako podržati predsjednika kada je govorio o dobru protiv zla. Ali 2002. je teško sačuvati vjeru u tvrdnje SAD o časnim ciljevima, ili o njihovom insistiranju da se radi o 'obrani civilizacije'. Već i površni pregled povijesti SAD-a tijekom posljednjih pedeset godina jasno pokazuje da je američka vlada koristila događaje poput 11. rujna za širenje svog utjecaja i sprječavanja kritiziranja njihovih planova za pokretanje represivnih udara. Ona je, prije svega, popustila progovoriti o stvarima koje su stvorile Bin Ladena.“ (SCOWEN,2003:217) Ono što je time Scowen želio reći jest kako je nakon 11. rujna svijet postao sigurnije mjesto, samo zato što je američka vojna aktivnost poremetila aktivnosti Al-Qaide. S druge strane, svijet je postao nesigurniji zbog sve krvoločnijih SAD-a,

koje će učiniti i pregaziti sve i svakoga, ne bi li postigle svoje ciljeve, a ušutkati svako drugačije mišljenje, koje baca sumnju u plemenitost američkih ciljeva. Osim toga, licemjerna reakcija SAD-a na napade, samo je dodatno pojačala napetosti, koje su i stvorile terorizam. Toga smo, nažalost, bili i svjedoci, posebno u posljednje vrijeme, terorističkim napadima diljem Europe. I SAD ponovno se mogu suočiti s tisućama mrtvih i nedužnih građana, zbog čega? U prvom redu, jer se i dalje hrane bijesom protiv same sebe i svoje dugogodišnje imperijalističke vanjske politike.

Amerika ima problem, utoliko što sebe vidi kao državu na vrhu svijeta, simbol slobode, pravедnosti i demokracije, koja ima pravo krojiti svijet prema vlastitim zamislima. Problem je u tome što nikako da shvati da ju takvom ne vide i ostali, nikako da vidi užase počinjene u ime svoje demokracije. Ako SAD imaju pravo nametati svoju volju, zašto Osama nema pravo braniti svoja uvjerenja?

Osama Bin Laden je bio taj netko tko je odlučio podsjetiti SAD na te užase. Opravdanja za smrt nedužnih građana nema, no i njegov je narod trpio, a majke pokapale sinove. Osama je tako postao herojsko biće tog istog naroda, koje je imalo sposobnost okupiti mase i doprijeti do njih, ali i novaca da izvede terorističke napade, kao jedini način suprotstavljanja imperijalizmu SAD-a. „Kao čuvarici načela slobode, Americi je izgledalo prirodno tumačiti sigurnosni okvir velikih oceana kao znak božanske providnosti – a svojim akcijama pridavati superiorna moralna shvaćanja – umjesto samo kao sigurnosni okvir kakvog nije uživala ni jedna druga nacija.“ (SCOWEN,2003:219) Kada je postao ozbiljni neprijatelj, SAD Osami već tradicionalno okreću leđa te ga u svakoj prilici javno sotoniziraju, kako bi izazvale javne reakcije, koje će odobriti ono što bi se vrlo vjerojatno napravilo i da nije bilo 11. rujna – krenulo u rat za prevlast svijetom. „Ali, kao što su i europske sile to nekad bile, Amerikanci pate od sljepila koje je simptom njihovog previsokog pogleda na sebe. (...) američke vođe su propustile vidjeti da ne mogu pripovijedati demokratske vrijednosti i izdavati ih u isto vrijeme, a da ne unište i samu ideju o demokraciji.“ (SCOWEN,2003:221) Terorizam uvijek uzvraća udarac, a sudeći po daljnjim potezima, čini se kako SAD neće zaokrenuti smjer svoje politike.

„Američko vodstvo su od Osame Bin Ladena načinili prvaka, simbol islama za mlade ljude u cijelom islamskom svijetu. Čak i ako ga uspiju ubiti, time će stvoriti tisuće novih Bin Ladena – tisuće njih.“ (LANDAU,2001:116) A upravo je to ono što se i dogodilo.

8. Zaključak

Terorizam nije nastao 11. rujna 2001. godine, već su napadi na SAD bili samo nastavak i znak kako će se on nastaviti i dalje, a da takvih neljudskih činova neće biti pošteđene ni države koje kroje svjetsku politiku prema vlastitim pravilima, već kako su one zapravo i najugroženije. No, žrtve njihove politike, zemlje su koje im se ne mogu oduprijeti u borbi jedan na jedan, već to isključivo postižu ovakvim nekonvencionalnim oblicima ratovanja, koji iza sebe ostavljaju smrt nedužnih civila. Identično tako bila je i 11. rujna, no američka vlada odbila je razmotriti, a kamoli priznati, kako je stradavanje gotovo 3000 nedužnih ljudi, bio rezultat njihove stoljećima duge imperijalističke politike u svijetu, koja je također imala puno nedužnih žrtava, no one nisu bile oplakivane kao američke. Umjesto toga, Osama Bin Laden i teroristička organizacija Al-Qaida istog su dana proglašeni krivcima za napad, a Busheva je administracija odmah počela raditi na dobivanju pristanka nacije za rat. Psihološki šok, koji je zavladao Amerikancima, bio je i više nego dovoljan da se taj pristanak i dobije, a rezultat toga bili su ratovi u Afganistanu i Iraku, koji su doveli do još većih ljudskih žrtava, sve pod parolom „Rata protiv terorizma“, „Dobra protiv Zla“. Busheva vlada zapravo se okoristila 11. rujnom za realizaciju vlastitih, naftnih interesa, koji su postojali i puno prije 11. rujna. Osim toga, vojni budžet SAD-a naglo je porastao nakon toga te su time one postale apsolutni vojni vladar svijeta, što su htjele i ranije, no tada još nije bilo 11. rujna. Neka pitanja vezana uz ovaj teroristički napad do dan danas su ostala nerazjašnjena, a među njima i prijateljstvo i partnerstvo obitelji Bush i Bin Laden. Kako objasniti da je obitelj Bin Laden charterom prevezena u Saudijsku Arabiju neposredno nakon 11. rujna, u vrijeme kada je na cijelom sjevernoameričkom kontinentu proglašena zabrana letenja?

Kako god bilo, prema službenim izvještajima američke vlade, državni neprijatelj broj 1, Osama Bin Laden, koji je nekada bio agent CIA-e, ubijen je 2. svibnja 2011. godine, tijekom pomno planirane akcije 40-ak američkih komandosa elitnih antiterorističkih mornaričkih postrojbi „SEAL“, koji su krvniku pucali u glavu, nakon što je i on sam na njih otvorio vatru. No, i ovdje su se javile brojne teorije zavjere, ojačane odlukom Washingtona da se ne objavljuju slike njegovog leša te viješću o 25-minutnom blokiranju prijenosa napada američkih komandosa. Također, predsjednik Barack Obama, koji je u međuvremenu osvojio predsjedničke izbore, otkrio je kako je Osamin leš bačen u more, jer prema islamskom običaju, leševi moraju biti zakopani u roku od 24 sata. No, SAD nisu uvijek poštivale taj običaj, što je dodatno pobudilo sumnje, kao i odbijanje američkih dužnosnika da komentiraju je li prethodno obavljena DNK analiza. Ni pakistanski dužnosnici, koji su nakon racije ušli u

kompleks u kojem se skrivao najtraženiji čovjek na svijetu, nisu pronašli nikakve dokaze o njegovoj smrti.

6. svibnja 2011. godine, Al-Qaida je na svojoj web stranici potvrdila smrt svog vođe. No, čini se kako do danas nitko ne može sa sigurnošću tvrditi je li Bin Laden doista tada ubijen, je li umro ranije zbog bolesti ili je još možda živ, dobro skriven. No, prihvatimo li ipak službenu verziju njegovog ubojstva, nameće se pitanje: je li ubijen kao prijetnja miru u svijetu ili kao prijetnja američkom imperijalizmu?

"Sjedinjene Države koje su se dosad smatrale otokom zaštićenim od takve vrste nasilja i koje su takvo nešto poznavale samo sa sigurne udaljenosti od TV-ekrana, sada su u to izravno uključene. Dilema je sljedeća: hoće li Amerikanci još više učvrstiti njihovu sferu ili riskirati izlazeći iz nje? Hoće li Amerika još jače ustrajati i jačati stav 'Zašto bi se to nama dogodilo? Takve se stvari ne događaju ovdje!' — što će dovesti do još veće agresivnosti prema prijetnjama iz vanjskog svijeta, s posljedicom paranoičnog djelovanja — ili će pak konačno proći kroz fantazmatski zaslon koji je odvaja od Izvanjskog Svijeta, ući u Stvarni Svijet i učiniti dugo očekivani zaokret od 'Ovako nešto ne bi se smjelo dogoditi ovdje!' prema 'Ovako nešto se ne smije dogoditi nigdje!' Američki odmor od povijesti bio je lažan: američki mir kupljen je katastrofama, koje su se događale drugdje. U tome leži istinska poruka ovih napada: jedini način kojim možemo biti sigurni da se to ponovno neće dogoditi ovdje, jest spriječiti da se to događa bilo gdje drugdje." (ŽIŽEK,2002:54)

9. POPIS LITERATURE

1. Bilandžić, Mirko (2008.) Al Qa'ida: Nastanak, struktura i strategija, Polemos Vol. XI No. 21, Zagreb
2. Grupa autora (2004) The 9/11 Commission Report: Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, London, New York: W.W. Norton & Company
3. Jacquard Roland (2001.) Osama bin Laden: U ime islama, AGM, Zagreb
4. Landau Elaine (2001.) Osama bin Laden: Rat protiv Zapada, Izvori, Zagreb
5. L. Bergen, Peter (2006.) The Osama bin Laden: an oral history of al Qaeda's leader, Free Press, New York
6. Matković-Vlašić, Ljiljana (2005.) Terorizam kao upozorenje sadašnjem svjetskom poretku, Nova prisutnost Vol. III No.2, Zagreb

7. Meyssan Thierry (2002.) Velika obmana: 11. rujna 2001. Robert's International, Split
8. Scowen Peter (2003.) Crna knjiga Amerike, Izvori, Zagreb
9. Scraton, Phil (2004.) Antologija neslaganja: Onkraj 11. rujna, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb
10. Von Bulow, Andreas (2005.) CIA i 11. rujna, Detecta, Zagreb
11. Zradić, Radoslav (2009.) Prilog biografiji Osame bin Ladena, Polemos Vol. XI No. 22, Zagreb
12. Žižek, Slavoj (2002.) Welcome to the desert of the real, Verso, London, New York

Internetski izvori:

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Osama_bin_Laden
2. https://en.wikipedia.org/wiki/War_on_Terror
3. https://en.wikipedia.org/wiki/September_11_attacks
4. [https://hr.wikipedia.org/wiki/Rat_u_Afganistanu_\(2001._%E2%80%93_2014.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Rat_u_Afganistanu_(2001._%E2%80%93_2014.))
5. https://hr.wikipedia.org/wiki/Rat_u_Irak
6. https://en.wikipedia.org/wiki/Death_of_Osama_bin_Laden
7. https://hr.wikipedia.org/wiki/Teorije_zavjere_oko_smrti_Osame_bin_Ladena
8. <http://edition.cnn.com/2016/03/01/opinions/osama-bin-laden-letters-bergen/>
9. <http://www.history.com/topics/osama-bin-laden>